

instrumenty finansowe

w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości

Przemysław Czajor

**instrumenty finansowe
w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości**

Przemysław Czajor

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Warszawa 2013

Oficyna
a Wolters Kluwer business

Recenzent
Prof. dr hab. Waldemar Gos

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Janina Burek

Opracowanie redakcyjne
Joanna Holdys

Korekta i łamanie

www.wydawnictwojak.pl

Projekt graficzny okładki
Barbara Widlak

Zdjęcie wykorzystane na okładce
© *agsandrew – Fotolia.com*

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

Szanujmy prawo i własność.
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska SA 2013
All rights reserved.

ISBN 978-83-264-4373-2

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska SA

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1. Charakterystyka instrumentów finansowych	15
1.1. Proste instrumenty finansowe	16
1.1.1. Akcje	16
1.1.2. Obligacje	17
1.2. Instrumenty pochodne	19
1.2.1. Kontrakty forward	23
1.2.2. Kontrakty futures	25
1.2.3. Opcje	30
1.2.4. Transakcje swap	33
1.2.5. Inne instrumenty pochodne	38
1.3. Zastosowanie instrumentów pochodnych.	39
Rozdział 2. Zakres wykorzystania instrumentów pochodnych na świecie	43
2.1. Rynek instrumentów pochodnych w latach 1995–2003.	43
2.2. Rynek instrumentów pochodnych w latach 2003–2011.	46
2.3. Instrumenty pochodne na rynku OTC w latach 2003–2011	53
Rozdział 3. Ewolucja międzynarodowych regulacji rachunkowości w zakresie instrumentów finansowych	64
3.1. Historia regulacji rachunkowości instrumentów finansowych w świetle Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	64
3.2. Wdrożenie MSR w zakresie instrumentów finansowych do stosowania w Unii Europejskiej	74

Rozdział 4. Istota i klasyfikacja instrumentów finansowych	77
4.1. Podstawowe definicje	77
4.1.1. Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe	81
4.1.2. Instrumenty kapitałowe, zobowiązania finansowe i umowy rozliczane we własnych instrumentach kapitałowych	84
4.2. Klasyfikacja instrumentów finansowych	93
4.2.1. Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	93
4.2.2. Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	95
4.2.3. Pożyczki i należności	101
4.2.4. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	102
4.3. Przeklasyfikowanie aktywów finansowych po początkowym ujęciu	104
4.4. Wbudowane instrumenty pochodne	107
Rozdział 5. Wycena instrumentów finansowych	117
5.1. Klasyfikacja instrumentów finansowych a zasady wyceny	117
5.2. Parametry wyceny	122
5.2.1. Zamortyzowany koszt	122
5.2.2. Wartość godziwa	162
Rozdział 6. Ujęcie początkowe instrumentów finansowych	173
6.1. Transakcje zawarte na warunkach odbiegających od warunków rynkowych	175
6.2. Koszty transakcji przy początkowym ujęciu	180
6.3. Transakcje standaryzowane	186
6.4. Instrumenty złożone	195
6.5. Instrumenty pochodne	202
6.5.1. Transakcje forward	202
6.5.2. Transakcje futures	206
6.5.3. Opcje	209
6.5.4. Wbudowane instrumenty pochodne	211
Rozdział 7. Utrata wartości aktywów finansowych	218
7.1. Istota i przesłanki utraty wartości	218
7.2. Kalkulacja odpisu z tytułu utraty wartości	221
7.3. Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych, które utraciły wartość.	227
7.4. Grupowe odpisy z tytułu utraty wartości	229
7.5. Utrata wartości aktywów finansowych, na których ustanowiono zabezpieczenie	230

Rozdział 8. Rachunkowość transakcji zabezpieczających	233
8.1. Warunki stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń.	233
8.2. Efektywność transakcji zabezpieczających	236
8.3. Rodzaje powiązań zabezpieczających	239
8.3.1. Zabezpieczenie wartości godziwej.	239
8.3.2. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	246
8.3.3. Zabezpieczenie wartości godziwej portfela przed ryzykiem stopy procentowej	260
Rozdział 9. Ujawnianie informacji o instrumentach finansowych	272
9.1. Ujawnienia informacji o charakterze ilościowym oraz ilościowo-jakościowym	273
9.2. Ujawnienia informacji o charakterze jakościowym (opisowym)	285
9.3. Ujawnienia informacji dotyczących rachunkowości zabezpieczeń.	287
9.4. Ilościowe ujawnienia informacji na temat ryzyka (analiza wrażliwości)	290
Rozdział 10. MSSF 9 – nowy standard rachunkowości instrumentów finansowych	311
10.1. Bieżący (marzec 2013 r.) stan prac nad nowymi regulacjami rachunkowości instrumentów finansowych.	311
10.2. Klasyfikacja i wycena aktywów finansowych	312
10.3. Propozycja ograniczonych zmian MSSF 9 w zakresie klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych	316
10.4. Klasyfikacja i wycena zobowiązań finansowych	317
10.5. Utrata wartości aktywów finansowych	322
10.6. Rachunkowość zabezpieczeń	324
10.7. Potencjalne skutki wdrożenia MSSF 9	327
Wykaz skrótów	329
Bibliografia	331
Indeks.	335

Wstęp

Instrumenty finansowe stanowią szczególny obszar regulacji rachunkowości. Samo określenie „instrument finansowy” ma bowiem bardzo szerokie znaczenie. Obejmuje ono nie tylko wszelkiego rodzaju papiery wartościowe i inne instrumenty (jak np. jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, lokaty bankowe, strukturyzowane produkty inwestycyjne) będące przedmiotem obrotu na rynkach finansowych¹, ale również kredyty, pożyczki, a nawet należności i zobowiązania handlowe². Instrumenty finansowe w znaczeniu, jakie nadają im regulacje rachunkowości (zarówno krajowe, jak i międzynarodowe), stanowią bowiem umowy zawierane pomiędzy dwiema stronami, których skutkiem jest powstanie składników aktywów finansowych, zobowiązań finansowych bądź elementów kapitału własnego.

W ramach instrumentów finansowych szczególne miejsce zajmują instrumenty pochodne, które często są postrzegane jako powód wielu bankructw, a przynajmniej poważnych problemów finansowych. Należy jednak podkreślić, że instrumenty pochodne są jedynie narzędziami, które w zależności od sposobu wykorzystania mogą oznaczać instrumenty zabezpieczające bądź spekulacyjne.

Chociaż instrumenty pochodne stanowią tylko jeden z rodzajów instrumentów finansowych, nie sposób nie zauważyć ich coraz szerszego wykorzystania w skali całego świata. Wraz z postępującą globalizacją i rosnącym ryzykiem działalności gospodarczej następował wzrost zainteresowania instrumentami pochodnymi. Począwszy od lat 90. ubiegłego wieku obserwowany jest stały,

¹ Pisząc w tym miejscu o rynku finansowym, autor ma na myśli zarówno regulowane rynki papierów wartościowych, jak i transakcje zawierane w obrocie pozagiełdowym.

² W świetle międzynarodowych standardów rachunkowości należności i zobowiązania stanowią instrumenty finansowe, natomiast według regulacji rachunkowości obowiązujących w Polsce – należności i zobowiązań handlowych nie zalicza się do instrumentów finansowych. Szerzej o klasyfikacji instrumentów finansowych napisano w rozdziale 4.

dynamiczny wzrost obrotu instrumentami pochodnymi. Dotyczy on transakcji zawieranych zarówno na rynku giełdowym, jak i na rynku pozagiełdowym. Szczególnie dynamicznie rozwija się pozagiełdowy obrót instrumentami pochodnymi. Wartość nominalna instrumentów pochodnych znajdujących się w obrocie na rynku pozagiełdowym na koniec 2011 r.³ wynosiła ponad 600 bilionów dolarów, a kwota, jaką jednostki będące uczestnikami obrotu łącznie zapłaciłyby/otrzymałyby w wyniku rozliczenia transakcji pochodnych, wynosiła na koniec 2011 r. ponad 25 bilionów dolarów. Dla zilustrowania rozmiarów obrotu instrumentami pochodnymi można wskazać, że w 2011 r. PKB (produkt krajowy brutto) Stanów Zjednoczonych był niemal dwukrotnie niższy i wynosił niewiele ponad 15 bilionów dolarów⁴.

Rosnące znaczenie instrumentów finansowych (a w szczególności instrumentów pochodnych) musiało znaleźć odzwierciedlenie w regulacjach rachunkowości. Informacja o wykorzystaniu instrumentów finansowych oraz ich wpływie na sytuację finansowo-majątkową jednostek powinna bowiem być ujawniana użytkownikom sprawozdań finansowych. Historia regulacji zasad rachunkowości instrumentów finansowych w świetle międzynarodowych standardów rachunkowości sięga połowy lat 80. ubiegłego wieku. Początkowo instrumenty finansowe nie stanowiły jednak tematu odrębnego standardu, a regulowane były pośrednio razem z innymi rodzajami inwestycji. Pierwszy standard poświęcony w całości instrumentom finansowym na arenie międzynarodowej pojawił się w 1995 r., a zagadnienie to zostało w miarę kompletnie uregulowane dopiero w 1999 r. po publikacji MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena*, który stał się obowiązujący od 2001 r.

Regulacje rachunkowości instrumentów finansowych są uznawane za jedne z najbardziej złożonych i skomplikowanych. W szczególności dotyczy to uregulowania zasad rachunkowości transakcji zabezpieczających, w których wykorzystywane są instrumenty pochodne. Dlatego od 2002 r. prowadzone są na arenie międzynarodowej prace mające na celu opracowanie jednego spójnego standardu rachunkowości instrumentów finansowych, który jednocześnie w jak największym stopniu odzwierciedlałby sposób wykorzystywania instrumentów finansowych w praktyce.

³ Dane dotyczące wielkości obrotu instrumentami pochodnymi pochodzą ze statystyk opracowywanych przez Bank Rozliczeń Międzynarodowych w Bazylei, dostępnych na stronie internetowej tego banku. Szczegółowej analizie obrotu instrumentami pochodnymi został poświęcony rozdział 3. Z uwagi na cykliczność zestawień publikowanych przez wspomniany bank oraz czas niezbędny do opracowania aktualnych zestawień na dzień opracowywania niniejszej publikacji (marzec 2013 r.) nie były jeszcze dostępne dane przedstawiające stan na koniec 2012 r.

⁴ Dla porównania – PKB Polski w 2011 r. wyniósł ok. 514 miliardów dolarów. Dane dotyczące poziomu PKB zostały przedstawione na podstawie danych dostępnych w internetowym serwisie Międzynarodowego Funduszu Walutowego (www.imf.org).

Obecnie prace nad nowym standardem – MSSF 9 *Instrumenty finansowe* – są, jak się wydaje, w ostatniej fazie. Prawdopodobnie do końca 2013 r. (lub na początku 2014 r.) zostaną opublikowane wszystkie części tego standardu, a ma on obowiązywać od początku 2015 r.

W niniejszym opracowaniu przedstawione zostały regulacje rachunkowości instrumentów finansowych według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej⁵. Standardy te są przyjmowane jako podstawa sporządzania sprawozdań finansowych przez coraz większą liczbę krajów. Należy także pamiętać, że standardy te (w formie przyjętej przez Komisję Europejską) stanowią podstawę sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych przez spółki notowane na regulowanych rynkach w Unii Europejskiej.

Rozwiązania obowiązujące w Polsce, na gruncie prawa krajowego, są w dużym stopniu oparte na rozwiązaniach międzynarodowych, chociaż w wielu obszarach występują różnice. Istota tych różnic powoduje jednak, że objaśnienia przedstawione w niniejszym opracowaniu powinny być pomocne również dla osób sporządzających sprawozdania finansowe zgodnie z polskimi regulacjami rachunkowości. Problematyka rachunkowości instrumentów finansowych w świetle krajowych regulacji została przez autora przedstawiona w innych opracowaniach⁶.

Należy podkreślić, że MSR/MSSF są standardami ogólnego przeznaczenia i dotyczą wszystkich jednostek, niezależnie od rodzaju prowadzonej przez nie działalności. W niniejszej publikacji uwagę zwrócono głównie na jednostki o niefinansowym profilu działalności. Jednocześnie we właściwych miejscach wskazana została możliwość (bądź jej brak) zastosowania określonego rozwiązania w bankach i innych instytucjach finansowych. W poszczególnych przykładach nie wyczerpano oczywiście wszelkich możliwości dotyczących sytuacji, jakie mogą wystąpić w praktyce.

Publikacja składa się z dziesięciu rozdziałów, które umownie można podzielić na dwie części. Pierwszą część stanowią trzy początkowe rozdziały, w których przedstawiono istotę oraz rodzaje instrumentów finansowych ze szczególnym uwzględnieniem instrumentów pochodnych (objaśniając istotę poszczególnych rodzajów instrumentów pochodnych oraz wskazując możliwe

⁵ Pod pojęciem Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej rozumieć należy standardy opracowywane i publikowane przez IASB zarówno jako MSR (Międzynarodowe Standardy Rachunkowości), jak i jako MSSF (Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej).

⁶ Zob. np.: E. Walińska (red.), *Meritum. Rachunkowość. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2012, oraz E. Walińska (red.), *Ustawa o rachunkowości. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2011. W publikacjach tych rachunkowość instrumentów finansowych została przedstawiona z perspektywy polskich regulacji rachunkowości.

sposoby ich wykorzystania). W początkowych rozdziałach przedstawiono także dynamikę i strukturę rynku instrumentów pochodnych, kierując uwagę przede wszystkim na rynek pozagiełdowy. W rozdziale 3 zaprezentowano rozwój regulacji rachunkowości instrumentów finansowych, wskazując na kluczowe problemy, jakie pojawiały się w trakcie opracowywania kolejnych wersji standardów rachunkowości. Zwrócono również uwagę na problemy, jakie wystąpiły w procesie przyjmowania MSR do stosowania w Unii Europejskiej, wynikające z braku zgody wielu zainteresowanych środowisk na przyjęcie tych rozwiązań.

W następnej części opracowania, obejmującej siedem rozdziałów, przedstawiono poszczególne zagadnienia dotyczące rachunkowości instrumentów finansowych, takie jak klasyfikacja, ujęcie początkowe, wycena, utrata wartości, rachunkowość zabezpieczeń, a także wymogi odnoszące się do ujawniania informacji o instrumentach finansowych i ryzyku z nimi związanym.

W ostatnim, 10 rozdziale omówiono aktualny stan prac nad nowym standardem – MSSF 9. W części dotyczącej klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych standard ten został już opublikowany (odpowiednio w 2009 r. i 2010 r.). Jak jednak wskazano w rozdziale 10, do części z tych rozwiązań (które jeszcze nie obowiązują) zaproponowano już poprawki zmieniające przyjętą wersję nowego standardu. Dlatego należy podkreślić, że pomimo starań autora o jak najbardziej aktualne przedstawienie stanu prac nad MSSF 9 oraz nowych rozwiązań, jakie będą prawdopodobnie obowiązywać od 2015 r., nie można wykluczyć, że docelowa wersja tego standardu wprowadzi rozwiązania częściowo inne, niż przedstawiono to w niniejszej publikacji.

W celu ułatwienia czytelnikom zrozumienia często dość złożonych zagadnień, poszczególne rozwiązania obowiązujące w świetle międzynarodowych standardów zostały w niniejszym opracowaniu w większości przypadków zilustrowane przykładami. Należy pamiętać, że MSR/MSSF odnoszą się przede wszystkim do standaryzacji zasad odzwierciedlenia określonych zdarzeń w sprawozdaniu finansowym. Aspekt ewidencji księgowej jest pomijany. Niemniej jednak w celu sporządzenia sprawozdania finansowego niezbędne jest posiadanie odpowiednich informacji na temat kwot i pozycji, jakie powinny być ujęte w sprawozdaniu. Informacje te w większości przypadków są uzyskiwane na podstawie danych z systemu ewidencyjnego rachunkowości, zaprojektowanego – oczywiście na podstawie wcześniej określonych zasad (polityki) rachunkowości – w sposób umożliwiający pozyskanie tych informacji. W większości przykładów przedstawiono zatem możliwy sposób ewidencyjnego ujęcia określonych zdarzeń dotyczących instrumentów finansowych. Nie są to oczywiście jedyne możliwe rozwiązania, a wyłącznie propozycje autora, umożliwiające pozyskanie informacji niezbędnych do sporządzenia sprawozdania finansowego według zasad określonych w poszczególnych MSR/MSSF.

Opracowanie to jest skierowane głównie do pracowników działów finansowo-księgowych, głównych księgowych, a w szczególności do osób odpowiedzialnych za opracowanie polityki rachunkowości oraz sporządzanie sprawozdań finansowych. Prezentowana tematyka powinna również stanowić przedmiot zainteresowania biegłych rewidentów oraz audytorów wewnętrznych (zwłaszcza ze względu na fakt wskazywany w rozdziale 3, że większość spektakularnych strat na instrumentach pochodnych została poniesiona z powodu braku właściwych procedur kontroli wewnętrznej). Niniejsze opracowanie powinno okazać się interesujące również dla studentów (głównie studiów drugiego stopnia) takich kierunków, jak rachunkowość, finanse i rachunkowość, ekonomia czy zarządzanie, a także uczestników studiów podyplomowych z obszaru rachunkowości i zarządzania finansami.

Charakterystyka instrumentów finansowych

Pojęcie instrumentu finansowego nie jest jednoznaczne. W zależności od źródła jego definicji można wskazywać na szereg cech charakterystycznych dla instrumentów finansowych. Głównym punktem zainteresowania w niniejszym opracowaniu są regulacje rachunkowości. Można zatem stwierdzić, że instrumentem finansowym jest umowa, w wyniku której u jednej ze stron powstanie składnik aktywów finansowych, a u drugiej – zobowiązanie finansowe bądź składnik kapitału własnego.

Zwracając uwagę na cechy ekonomiczne i funkcje określonych instrumentów finansowych, można dokonać ich podziału na:

- instrumenty proste¹,
- instrumenty pochodne.

Poniżej zostały przedstawione podstawowe rodzaje instrumentów finansowych oraz ich cechy charakterystyczne.

¹ Wyróżnienie instrumentów prostych jako jednego z rodzajów instrumentów finansowych może sugerować, że powinno się także wyróżnić instrumenty złożone. Podział instrumentów finansowych, w którym uwzględniono by instrumenty złożone, jest oczywiście możliwy. Niemniej jednak określenie „instrument złożony” jest charakterystyczne również dla regulacji rachunkowości i dlatego w powyższym podziale ograniczono się jedynie do dwóch podstawowych rodzajów instrumentów finansowych.

1.1. Proste instrumenty finansowe

W ramach prostych instrumentów finansowych wyróżnić można m.in.: akcje, udziały, obligacje, bony skarbowe, prawa do akcji, certyfikaty inwestycyjne, certyfikaty depozytowe, jednostki uczestnictwa, pożyczki, kredyty, lokaty (depozyty) bankowe. Instrumenty te zarówno stanowią przedmiot obrotu na regulowanych rynkach, jak i znajdują się w obrocie pozarynkowym, będąc przedmiotem umów zawieranych między dwiema stronami. Poszczególne rodzaje instrumentów finansowych są szczegółowo opisywane w wielu publikacjach z zakresu finansów. Z uwagi na tematykę niniejszego opracowania warto w skrócie przedstawić najbardziej powszechne z nich (z perspektywy jednostek niebędących instytucjami finansowymi), jak akcje i obligacje. Te rodzaje instrumentów finansowych będą bowiem występować w większości przykładów dotyczących instrumentów niepochodnych².

1.1.1. Akcje

Akcja jest papierem wartościowym o określonej wartości nominalnej, będącym dowodem praw majątkowych, stwierdzającym, że jej posiadacz jest właścicielem spółki, która akcję wyemitowała, w części przypadającej na daną akcję. Powyższe określenie akcji jest szczególnie istotne z uwagi na przedstawioną wcześniej (a w rozdziale 4 szczegółowo analizowaną przez pryzmat definicji obowiązujących w MSR/MSSF) definicję instrumentu finansowego. Wskazuje bowiem, że akcja reprezentuje część kapitału jednostki, która ją wyemitowała.

Szczegółowe warunki emisji akcji oraz szereg innych istotnych uwarunkowań dotyczących akcji są w poszczególnych krajach regulowane odpowiednimi przepisami prawnymi. W Polsce na mocy Kodeksu spółek handlowych³ do emisji akcji uprawnione są spółki akcyjne oraz spółki komandytowo-akcyjne. Zgodnie z polskimi regulacjami prawnymi wyróżnia się akcje imienne oraz akcje na okaziciela. Każda akcja inkorporuje określone prawa, które można podzielić na:

- prawa majątkowe, jak prawo do dywidendy, prawo do udziału w podziale majątku, prawo poboru akcji nowej emisji itp.,
- prawa korporacyjne, jak prawo głosu, prawo do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu, prawo zaskarżania uchwał walnego zgromadzenia itp.

² W części przykładów przedmiotem rozważań będą zobowiązania z tytułu kredytów bankowych. Z uwagi na zakres opracowania obejmujący głównie międzynarodowe regulacje rachunkowości nie jest konieczne przedstawienie kredytów w większym zakresie.

³ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.), zwana dalej KSH.

Z uwagi na uprawnienia przysługujące posiadaczowi akcji można wyróżnić:

- akcje zwykłe,
- akcje uprzywilejowane (przy czym uprzywilejowanie dotyczyć może: głosu, dywidendy⁴, podziału majątku w razie likwidacji).

Akcje uprzywilejowane powinny być akcjami imiennymi⁵, a szczegóły uprzywilejowania należy określić w statucie spółki. Uwzględniając sposób nabycia akcji w ramach emisji pierwotnej, można wyróżnić:

- akcje opłacane gotówką,
- akcje obejmowane za wkłady niepieniężne⁶ (akcje aportowe).

Niezależnie od sposobu nabycia akcji u jednostki będącej akcjonariuszem stanowią one aktywa finansowe. Zasady klasyfikacji aktywów finansowych zgodne z międzynarodowymi regulacjami rachunkowości zostaną objaśnione w dalszych rozdziałach.

1.1.2. Obligacje

Obligacje, podobnie jak akcje, są papierami wartościowymi⁷. W przeciwieństwie do akcji nie posiadają natomiast charakteru wkładu do kapitału, ale charakter pożyczki. Jednostka emitująca obligację potwierdza w ten sposób fakt, że jest dłużnikiem posiadacza obligacji i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonych świadczeń.

Szczegółowe zasady emisji, wykupu, nabywania i zbywania obligacji są regulowane w Polsce na mocy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach⁸. Ustawa ta reguluje wskazane wcześniej zasady odnoszące się do obligacji, przy czym nie ma zastosowania do obligacji emitowanych przez Skarb Państwa oraz przez Narodowy Bank Polski. Emitentami obligacji, które są regulowane wskazaną ustawą, są natomiast⁹:

- podmioty prowadzące działalność gospodarczą, posiadające osobowość prawną, a także spółki komandytowo-akcyjne,

⁴ Polskie regulacje prawne (KSH) ograniczają uprzywilejowanie w zakresie dywidendy, która nie może przewyższać o więcej niż połowę dywidendy dla akcjonariuszy nieuprzywilejowanych. Należy jednak podkreślić, że powyższe ograniczenie nie dotyczy uprzywilejowanych akcji niemych.

⁵ Zgodnie z KSH uprzywilejowane w zakresie dywidendy mogą być również akcje nieme (czyli takie, które nie posiadają prawa głosu), które nie muszą być akcjami imiennymi.

⁶ Zgodnie z KSH akcje obejmowane za wkłady niepieniężne powinny być pokryte w całości nie później niż przed upływem roku po zarejestrowaniu spółki.

⁷ Obligacje są papierami wartościowymi w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2005 r. Nr 183, poz. 1538 z późn. zm.).

⁸ Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach (Dz. U. z 1995 r. Nr 83, poz. 420 z późn. zm.).

⁹ *Ibidem*, art. 2.

W książce przedstawiono regulacje rachunkowości instrumentów finansowych według MSR/MSSF. Szczegółowo omówiono:

- istotę, rodzaje instrumentów finansowych oraz dynamikę i strukturę światowego rynku instrumentów pochodnych (jako szczególnego rodzaju instrumentów finansowych),
- ewolucję regulacji rachunkowości instrumentów finansowych,
- zagadnienia dotyczące rachunkowości instrumentów finansowych, takie jak: klasyfikacja, ujęcie początkowe, wycena, utrata wartości, rachunkowość zabezpieczeń,
- wymagania w zakresie ujawniania informacji o instrumentach finansowych i związanym z nimi ryzyku.

Przybliżono również aktualny stan prac nad nowym standardem – MSSF 9, który ma obowiązywać od 2015 r. Zaprezentowane rozwiązania zostały zilustrowane przykładami, w których przedstawiono możliwy sposób ewidencyjnego ujęcia określonych zdarzeń dotyczących instrumentów finansowych.

Opracowanie przeznaczone jest dla pracowników działów finansowo-księgowych, głównych księgowych, zwłaszcza osób odpowiedzialnych za politykę rachunkowości oraz sporządzanie sprawozdań finansowych, a także biegłych rewidentów i audytorów wewnętrznych. Będzie również przydatne dla studentów rachunkowości, finansów i innych kierunków ekonomicznych oraz uczestników studiów podyplomowych z obszaru rachunkowości i zarządzania finansami.

Przemysław Czajor – adiunkt w Katedrze Rachunkowości na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego; doświadczony trener, konsultant, współautor projektów wdrożeniowych z zakresu rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, rachunkowości zarządczej, budżetowania i controllingu dla polskich i międzynarodowych przedsiębiorstw. Od ponad 10 lat bierze udział w projektach wdrożeniowych z zakresu opracowania i wdrażania polityki rachunkowości (w tym dla jednostek stosujących MSSF), zakładowych planów kont oraz systemów controllingu i rachunkowości zarządczej; autor i współautor wielu książek, artykułów i analiz z zakresu sprawozdawczości finansowej dla praktyków.

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01

zamowienia.książki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

ISBN 978-83-264-4373-2

9 788326 443732

Cena 129 zł (w tym 5% VAT)